

XXX ВСЕУКРАЇНЬСКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ: СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО

26 грудня 2025 р., м. Харків, Україна

С М А Й Б У Т Н Ї Є

У СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
Ч ЮРИСПРУДЕНЦІЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЯ
А ПОЛІТОЛОГІЯ
С ПСИХОЛОГІЯ
ПЕДАГОГІКА
Н СОЦІОЛОГІЯ
ЕКОНОМІКА
І ФІЛОСОФІЯ
ФІЛОЛОГІЯ
С ІСТОРІЯ
Т МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА
Б МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали
XXX Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 26 грудня 2025 р.)

Харків
«Право»
2026

DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178759032>

УДК 004+008+14+17+316+321+33+34+35+37+791+811+82+94

У45

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
№ 879 від 21 листопада 2025 р.*

Редакційна колегія:

Лозовой В. О., доктор філософських наук, професор (голова);

Погрібна В. Л., докторка соціологічних наук, професорка;

Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;

Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка;

Шевченко Л. С., докторка економічних наук, професорка

Український соціум: соціально-гуманітарний аналіз сучасності
У45 та прогноз майбутнього : матеріали XXX Всеукр. наук.-практ конф.
(м. Харків, 26 груд. 2025 р.) / [редкол.: В. О. Лозовой, В. Л. Погрібна,
В. А. Прудников та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики ; Хар-
ків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2026. – 96 с. – DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178759032>.

ISBN 978-617-8759-03-2

Матеріали конференції містять доповіді, у яких висвітлено актуальні проблеми демократичного розвитку України, синергетичного виміру інформаційного суспільства, використання штучного інтелекту в освіті, морально-правової регуляції суспільних відносин, сімейної політики в Україні тощо.

УДК 004+008+14+17+316+321+33+342+35+37+791+811+82+94

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

© ГО «Аналітичний центр сучасної
гуманітаристики», 2026

© Харківська асоціація політологів, 2026

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2026

ISBN 978-617-8759-03-2

потребує постійного оновлення технологій та дотримання нормативних вимог щодо захисту інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демчук Т. І. Інформаційно-аналітичні та організаційні методи правоохоронної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2025. Вип. 90. Частина 5. С. 430–436. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/09/59–2.pdf> (дата звернення: 21.12.2025).
2. Іванов І. Є. Інформаційні технології в діяльності Національної поліції України. *Юридична наука*. 2020. № 6 (108). С. 91–98. URL: https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/view/339?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 21.12.2025).
3. Інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності: навч. посіб. / Е. В. Рижков, Ю. П. Синиціна, С. О. Прокопов та ін. Дніпро: Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 180 с. URL: https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/15045/5/%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202024%20%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0%20%D0%95%D1%82%D0%B0%D0%86%D0%91.pdf (дата звернення: 21.12.2025).
4. Подобний О. О., Слатвінська В. М. Основні завдання інформатизації правоохоронної діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №9. С. 180–182. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2021/45.pdf (дата звернення: 21.12.2025).

Паскар А. Л.,

кандидат юридичних наук, доцент,
Чернівецький національний університет
імені Ю. Федьковича

ВІДСТРОЧЕННЯ ТА РОЗСТРОЧЕННЯ СУДОВИХ ВИТРАТ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Відповідно до ч. 1 ст. 133 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України), суд може своєю ухвалою відстрочити або розстрочити сплату судових витрат на визначений строк, якщо майновий стан сторони це обґрунтовує [1]. Проблемність правового регулювання інститутів

відстрочення та розстрочення судових витрат у адміністративному судочинстві полягає в тому, що КАС України не містить легальних визначень самих понять «відстрочення» та «розстрочення». Через відсутність чітких дефініцій суди змушені самостійно тлумачити зміст цих процедур, що призводить до неоднаковості судової практики і може створювати правову невизначеність для учасників судового процесу.

Відстрочення сплати судових витрат полягає у наданні учаснику процесу права внести належні платежі пізніше, ніж це встановлено законом. Розстрочення ж передбачає визначення проміжків часу та конкретних сум, у межах яких особа поступово сплачує судові витрати частинами [2, с. 306].

У науковій літературі відзначають, що чинне законодавство, яке регулює питання звільнення, розстрочення та відстрочення сплати судових витрат в адміністративному судочинстві, має певні недоліки. Основна проблема полягає в тому, що ст. 133 КАС України формально оперує поняттям «судові витрати», тоді як за змістом регулює лише сплату судового збору, що спричиняє неоднозначність у правозастосуванні [3, с. 235]. Внаслідок такої законодавчої неузгодженості виникає правова невизначеність у застосуванні відповідних процесуальних норм. Залишається незрозумілим, чи поширюються механізми відстрочки та розстрочки на всі види судових витрат, чи фактично обмежуються лише судовим збором. Це призводить до того, що учасники адміністративного судочинства не завжди можуть заздалегідь оцінити обсяг можливих фінансових пільг, на які вони можуть розраховувати, що ускладнює реалізацію їхнього права на ефективний судовий захист.

Частина друга ст. 133 КАС України визначає процесуальні наслідки несплати судових витрат у строк, встановлений судом. Якщо сплата є умовою відкриття провадження або продовження розгляду справи, її невиконання тягне залишення позовної заяви без розгляду. У разі ж відстрочення або розстрочення сплати до ухвалення судового рішення несплата судових витрат не перешкоджає розгляду справи по суті, а їх розподіл здійснюється у судовому рішенні.

Загальні правила відстрочення або розстрочення сплати судового збору передбачені статтею 8 Закону України «Про судовий збір» (далі – Закон) [4]. Якщо порівняти положення даного Закону та норм адміністративного процесуального законодавства, то КАС України регулює, зокрема, питання відстрочення та розстрочення усіх судових витрат у адміністративному судочинстві та дозволяє суду враховувати майновий стан сторони для застосування будь-якої з цих процесуальних пільг. Ця норма охоплює ширше коло

витрат, оскільки включає не лише судовий збір, а й інші витрати, пов'язані з розглядом справи. Натомість стаття 8 Закону стосується виключно судового збору та визначає аналогічні можливості суду щодо його відстрочення чи розстрочення, однак робить це у вузькому контексті. Важливою відмінністю є те, що Закон встановлює конкретне строкове обмеження – відстрочення або розстрочення сплати судового збору не може тривати довше, ніж до ухвалення судового рішення у справі, тоді як КАС України такого обмеження не містить і говорить лише про визначений судом строк. Крім того, застосування пільг за Законом можливе виключно за клопотанням сторони, тоді як у КАС України питання процедури подання і розгляду такого клопотання прямо не врегульоване.

На відміну від КАС України, Закон визначає умови [4, ст. 8], які суд має врахувати при вирішенні питання щодо надання відстрочки чи розстрочки щодо сплати судового збору. Так, суд може розглянути питання про відстрочення або розстрочення сплати судового збору в ситуаціях, коли фінансове навантаження є для заявника надмірним, або коли його соціальний статус чи предмет спору об'єктивно потребують процесуальної підтримки. По-перше, підставою для такого сприяння може бути ситуація, коли сума судового збору істотно перевищує фінансові можливості особи – зокрема, якщо вона становить більше п'яти відсотків річного доходу заявника за попередній календарний рік. По-друге, законодавство передбачає перелік соціально вразливих категорій осіб, для яких можливість отримати відповідні пільги є особливо важливою. До них належать військовослужбовці, батьки, що виховують дитину до 14 років або дитину з інвалідністю за умов ухилення іншого з батьків від аліментів, одинокі матері чи батьки, а також члени багатодітних або малозабезпечених сімей. Аналогічні гарантії поширюються на осіб, які звертаються до суду в інтересах дітей чи повнолітніх осіб, визнаних судом недієздатними або з обмеженою дієздатністю. По-третє, додатковою підставою є характер спору: якщо позов спрямований на захист соціальних, сімейних, житлових або трудових прав, а також на компенсацію шкоди, завданої здоров'ю, закон допускає застосування процесуальних пільг, зважаючи на суспільно значимий характер таких правовідносин. По-четверте, спеціальні правила діють у справах про неплатоспроможність. Якщо заявником є юридична чи фізична особа – включно з підприємцем – яка бере участь у процедурі банкрутства (розпорядження майном, санація або реструктуризація боргів), суд може звільнити або пом'якшити обов'язок щодо сплати судового збору

на підставі відповідного клопотання арбітражного керуючого або самого боржника.

Судова практика виходить із того, що особа, яка звертається з клопотанням про відстрочення, розстрочення, зменшення або звільнення від сплати судового збору, повинна надати належні докази своєї фінансової неспроможності; за їх відсутності суд відмовляє в задоволенні такого клопотання. Оцінка майнового стану заявника здійснюється судом на підставі поданих доказів і має оціночний характер: якщо з матеріалів справи вбачається, що сплата судового збору є для сторони об'єктивно неможливою, це може стати підставою для надання відповідної процесуальної пільги. Таке право поширюється й на бюджетні установи, однак не у випадках, коли вони діють як суб'єкти владних повноважень, оскільки саме по собі обмежене фінансування не є підставою для звільнення від обов'язку зі сплати судового збору [5].

Отже, механізми відстрочки та розстрочки сплати судових витрат у адміністративному судочинстві виконують важливу функцію забезпечення доступу до правосуддя. Проте нечітке формулювання ст. 133 КАС України створює правову невизначеність і ускладнює передбачуваність судових рішень, що може стати бар'єром для ефективної участі сторін у процесі. Удосконалення цих норм дозволить підвищити рівень правової визначеності та сприятиме більш послідовній і справедливій судовій практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV (зі змін. і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 20.12.2025).

2. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України (НПК КАС України). *Мего-Інфо – Юридичний портал № 1*. URL: <https://mego.info/node/9180> (дата звернення: 20.12.2025).

3. Кобилецький М. М., Джох Р. В. Теорія та практика звільнення, розстрочення та відстрочення сплати судових витрат в адміністративному судочинстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 9. С. 232–236. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-9/56>.

4. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI (зі змін. і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text> (дата звернення: 20.12.2025).

5. Ухвала Окружного адміністративного суду міста Києва від 03 лютого 2020 р. у справі № 640/26303/19 про залишення позовної заяви без руху. URL: <https://zakononline.ua/court-decisions/show/87353043> (дата звернення: 20.12.2025).

ЗМІСТ

Секція: Юридичні науки

Бура О. В., Якубівська Ю. В.

Фінансовий моніторинг у системі запобігання легалізації
(відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом в Україні 3

Колосовський Є. Ю., Манченко О. В., Барташук М. О.

Відомчі інформаційні системи правоохоронного призначення 6

Паскар А. Л.

Відстрочення та розстрочення судових витрат
в адміністративному судочинстві України 9

Рудая М. І., Манченко О. В., Барташук М. О.

Інформаційна аналітика як засіб набуття компетентностей
під час фінансових розслідувань: зарубіжний
та вітчизняний досвід 13

Савчук В. С.

Уніфікація та гармонізація законодавства ЄС в сфері
судової цифровізації 16

Секція: Історичні науки

Луговий Б. В., Островська Н. Д.

Цифровізація історико-культурних пам'яток на прикладі ДІАЗ
у м. Бережани 20

Секція: Економічні науки

Заславська О. І.

Систематизація факторів формування вартості
банківської установи 24

Романюк Н. В.

Цифровий ремісничий продукт як інноваційний об'єкт
маркетингу в креативних індустріях 27

Федоренко І. А., Макаренко В. Ю.

Соціально-економічні детермінанти функціонування
підприємств в умовах трансформаційних змін. 30

Чаланов В. В.

Інструменти державного стимулювання та їх вплив на мале
сільське підприємництво 32

Секція: Філософські науки

Кочетов Л. Г.

Морально-правова регуляція суспільних відносин як об'єкт
соціально-філософського аналізу 37

Кузь О. М., Требін М. П.

Інтелектуальне майбутнє: як штучний інтелект змінює ландшафт
сучасної вищої школи. 40

Мошковський М. В.

Інформаційне суспільство в синергетичному вимірі..... 49

Огороднійчук Ю. Й.

Відчуження в сучасному урбанізованому суспільстві..... 52

Секція: Філологічні науки

Сеньовська Н. Л., Скуратко Т. М.

Ідейні домінанти комбатантської лірики Володимира Пюрка..... 56

Циганок О. М.

Особливості навчальної дисципліни «Лінгвістичні
та літературознавчі студії» 59

Секція: Педагогічні науки

Волкова Н. П., Лавніков О. А.

Індивідуальний стиль мовлення майбутнього викладача-науковця
як показник педагогічного професіоналізму 63

Лазуткіна Ю. А.

Педагогічна підтримка позааудиторної діяльності студентів
технічної академії: розвиток англомовної компетентності 66

Овчарук В. В.

Вплив занять фізичними вправами на розумову діяльність 69

Чернишова Т. О., Кудрявцева Н. А.

Досвід упровадження адаптивного тестування як ефективного
інструмента оцінювання в системі дистанційного
навчання Moodle..... 72

Секція: Мистецтвознавство

Кучерова Д. В.

Природні мотиви у мистецтві XX-XXI століття як дзеркало
соціальних і культурних трансформацій..... 77

Секція: Соціологічні науки

Кириленко О. М.

Актуальні питання сімейної політики в Україні 79

Секція: Політичні науки

Козловець М. А.

Демократичний розвиток України: стан і виклики. 82

Секція: Культурологія

Яцевський Я. В.

Інфлюенсери як нові символічні лідери цифрових спільнот 87

Секція: Соціальні комунікації

Фальковський Д. О.

Жанрові пріоритети української екранної документалістики
2014–2024 років на платформах Sweet.tv та Takflix:
порівняльний аналіз..... 90

Наукове видання

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали
XXX Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 26 грудня 2025 р.)

Редактор *Т. О. Чернишова*

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 5,6. Обл.-вид. арк. 5. Тираж 100 пр. Зам. № 524

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017